

ИСТРАЖИВАЊЕ О МАЛОЉЕТНОМ ЛИЦУ ПРЕМА КОМЕ ЈЕ ПОДНЕСЕН ИЗВЈЕШТАЈ О ПОЧИЊЕЊУ КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА

ПРАВНИ ОСНОВ

У складу са Законом о званичној статистици „Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03 и Одлуци Народне скупштине Републике Српске о усвајању статистичког програма 2013-2017, 01-1901/12, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 120/12 спроводи истраживање: о малољетном лицу према коме је поднесен извјештај о почињењу кривичног дјела (образац СК-3).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичког истраживања

Малољетничка деликвенција је у кривичноправном смислу речи посебан облик криминалног понашања које се односи на малољетнике. Малољетници су лица одређеног старосног доба, које варира од једне до друге земље, што је детерминисано социјалним, културним, психолошким, традиционалним, биолошким, климатским и другим условима појединих земаља. За европске земље карактеристично је да се доња граница праћења креће од 13 до 14, а горња од 17 до 18 година.

Малољетничка делинквенција представља у суштини исту област понашања као и криминалитет пунољетних лица, па се и сматра дјелом криминалитета уопште, али пошто је врши популација са посебним својствима – социјалним, психолошким, биолошким, овај облик криминалитета испољава посебне облике, па се структурално приказује као посебан облик инкриминисаног понашања.

Циљ овог истраживања је прикупљање података о пријављеним малољетним учиниоцима кривичних дјела.

Подаци прикупљени овим истраживањима пружају обавјештења о учиниоцу, о кривичном дјелу, о процесним фазама кроз податке о окончању поступка, о врсти одлуке, о породичним приликама и о трајању поступка.

Извјештајне јединице, јединице посматрања

Извјештајне јединице које попуњавају и достављају статистичке обрасце су: окружна тужилаштва.

Образац СК-3 – *Упитник за малољетно лице, према коме је поднесен извјештај о почињењу кривичног дјела*, попуњава се у окружном тужилаштву, када је тужилац за малољетнике у спису констатовао да у поступку по кривичној пријави припремни поступак није покренут, да је припремни поступак обустављен или је поднијет приједлог за изрицање кривичне санкције или васпитне мјере.

Јединица посматрања је малољетни учинилац кривичног дјела (малољетник), било као извршилац, било као саизвршилац, било као подстрекач или помагач.

Као малољетни учиниоци кривичних дела сматрају се лица која су у вријеме извршења кривичног дела имала навршених 14 година живота, а нису навршила 18 година.

Млађи малољетник је лице које је у вријеме извршења кривичног дјела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година.

Старији малољетник је лице које је у вријеме извршења кривичног дјела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Лице које у вријеме извршења кривичног дјела није навршило четрнаест година, није кривично одговорно, тј. не могу му се изрећи кривичне санкције ни примјенити друге мјере. Ова лица нису обухваћена статистичким истраживањима.

Обухват истраживања

Статистичким истраживањима обухватају се сви пријављени малољетни учиниоци кривичних дјела према којима је поступак по кривичној пријави и припремни поступак завршен.

Истраживањима је обухваћено кривично законодавство, при чему се подразумијевају све кривично-правне одредбе садржане у законима. Исто тако, обухваћен је поступак свих надлежних окружних тужилаштва.

Метод, вријеме и извори за прикупљање података

Вријеме посматрања је календарска година. Периодика истраживања је годишња, с тим да се подаци прикупљају мјесечно. Метод прикупљања података је извјештајни и за прву фазу поступка код окружних тужилаштва, као извјештајних јединица, спроводи се путем образаца СК-3.

Попуњавање образаца врши се у моменту окончања поступка. Основни извори из којих се преузимају подаци су коначне одлуке окружног тужилаштва.

Републички завод за статистику РС прописује методологију за спровођење истраживања; праве се обрасци и методолошка упутства и достављају извјештајним јединицама (окружним тужилаштвима). Попуњени обрасци враћају се Републичком заводу за статистику, где се обавља контрола обухвата и тачности података, шифрирање, логичка и рачунска контрола. На крају се објављују резултати истраживања.

Обавеза заштите индивидуалних података

Подаци добијени од окружних тужилаштва о пријављеним малољетним учиниоцима кривичних дјела, представљају службену тајну и не могу се појединачно објављивати. Корисницима могу бити доступни само подаци агрегирани на одређеним класификационим нивоима.

Списак и дефиниције основних обиљежја – индикатора

Кривично дјело је противправно дјело којим се повријеђују или угрожавају заштићене вриједности и које је, због своје опасности, у закону одређено као кривично дјело и за њега прописана кривична санкција. (члан 7. Кривичног закона Републике Српске 49/03).

Припремни поступак се покреће наредбом за покретање припремног поступка на захтјев окружног тужиоца за малољетнике и његов циљ је да се утврде чињенице које се односе на кривично дјело, године и зрелост малољетника, прилике у којима живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања. Ради утврђивања свих околности, саслушаће се малољетник, родитељи малољетника, његов усвојилац или старалац, а обавезно се мора прибавити мишљење органа старатељства.

Пошто испита све околности које се односе на кривично дјело и личност малољетника, судија за малољетнике доставља списе надлежном окружном тужиоцу.

Окружни тужилац за малољетнике током припремног поступка, или по његовом окончању, може поднијети и приједлог за обустављање поступка. Обустављање поступка је могуће само уколико је ријеч о кривичним дјелима за које је предвиђена казна затвора до пет година или новчана казна.

Као „*пријављено малољетно лице*“ сматра се малољетник према коме припремни поступак по кривичној пријави није покренут, према коме је припремни поступак обустављен или је поднијет приједлог судији за малољетнике за изрицање казне или васпитне мјере.

Ако је више лица учествовало у извршењу једног кривичног дјела, сваки учесник се сматра јединицом посматрања, те се дјело евидентира као обиљежје сваког учиниоца – саучесника,

а одговором на посебно питање у обрасцу утврђује се да ли се ради о саучесништву или не. Ако је малољетно лице учинило више кривичних дјела у стицају, као обиљежје учиниоца прати се само најтеже кривично дјело, док се остала дјела сумарно приказују. Под појмом „врста одлуке“ подразумијева се одлука окружног тужилаштва. Подаци о *личним својствима* малољетног учиниоца кривичног дјела односе се на лична обиљежја која је малољетник имао у вријеме извршења кривичног дјела.

Подаци о кривичном дјелу: назив дјела, члан, став, тачка и веза с другим кривичним дјелима примјењеног кривичног закона прикупљају се на основу одлуке окружног тужилаштва и детаљно се обрађују.

Ниво репрезентативности података

Подаци о криминалитету малољетних лица добијени су на основу статистичког истраживања спроведеног путем обрасца СК-3 и објављују се на нивоу Републике Српске.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на Закону о статистици „Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03 и Одлуци Народне скупштине Републике Српске о усвајању статистичког програма 2013-2017, 01-1901/12, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 120/12.